

**Staropolskie
teksty
i konteksty**

Tom 7

Pomiędzy uczonością a dydaktyzmem

NR 3125

Staropolskie teksty i konteksty

Tom 7

Pomiędzy uczością a dydaktyzmem

pod redakcją
Jana Malickiego i Teresy Banaś-Korniak

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
MAREK PIECHOTA

Recenzent
PIOTR BOREK

Spis treści

Wstęp

7

BEATA STUHLIK-SUROWIAK

„Dirty dancing” sprzed wieków. Motyw tańca
w tekstach śląskich kaznodziejów protestanckich z XVII—XVIII stulecia

11

MONIKA JACENIK

Erazma Glicznera *Książki o wychowaniu dzieci...* jako parenetyczny traktat edukacyjny

25

JACEK KWOSEK

Solus christianus poeta w ujęciu Macieja Kazimierza Sarbiewskiego a Platońska krytyka poezji

43

JACEK KWOSEK

Wizja bohatera doskonałego w *De perfecta poesi* Macieja Kazimierza Sarbiewskiego

57

RADOSŁAW MATYSEK

Potyczki Kapłana i Błazna w utworach Jana z Kijan
a *Błazeńskie zwierciadło* Stanisława Grzeszczuka

71

TERESA BANAŚ-KORNIAK

Błazeńskie porady medyczne staropolskich autorów sowizdrzalskich i babińskich

87

Indeks osobowy

103

Noty o Autorach i Redaktorach naukowych

107

Kolejny, siódmy już tom *Staropolskich tekstów i kontekstów* — podobnie jak wcześniejsze publikacje z tej serii — złożony jest z prac dojrzałych historyków literatury polskiej oraz ich uczniów, którzy dopiero przecierają ścieżki na drodze naukowych poszukiwań. Zamieszczone w prezentowanym zbiorze artykuły łączy cecha, mająca związek z pewną właściwością staropolskich tekstów, analizowanych przez badaczy w poszczególnych szkicach. Otóż przedmiotem historycznoliterackich analiz są takie przekazy, w których wyrazistym i eksponowanym punktem wyjścia dla staropolskich twórców z różnych kręgów pisarskich jest nauczanie, moralizowanie i pouczanie, a celem — ukształtowanie konkretnego typu odbiorcy. Cel ów starano się realizować zarówno z głęboką powagą, uczonym dostojemstwem (w wypadku traktatów o sztuce tworzenia, pedagogicznych podręczników oraz homilii), jak i z humorem. Humor ów wynikał niekiedy z prześmiewczego, błazeńskiego ujmowaniu zjawisk tak zwanego realnego świata (zauważamy to chociażby w wierszach sowizdrzalskich).

Autorzy artykułów koncentrują się zatem na różnych typach wypowiedzi staropolskich literatów, a przedmiotem zainteresowania staje się zarówno kaznodziejski wywód, podręcznikowy wykład, uczony traktat, jak i humorystyczny wiersz oscylujący pomiędzy absurdem, satyrą i groteską (jak w wierszach sowizdrzalskich i babińskich). Dydaktyzm nie zawsze był „uczony”, niekoniecznie też wyrażano go z powagą. Niekiedy funkcji mentorskiej służyła przewrotna ironia, komizm słowny lub sytuacyjny. Dlatego też siódmy tom naszej serii zatytułowaliśmy: *Pomiędzy uczością a dydaktyzmem*.

W artykule Beaty Stuchlik-Surowiak „*Dirty dancing*” sprzed wieków. Motyw tańca w tekstach śląskich kaznodziejów protestanckich z XVII—XVIII stulecia rozpatrywane jest stanowisko dawnych kaznodziejów protestanckich w sprawie oceny tańca. Autorka polemizuje z tymi badawczymi tezami, w których do tej pory lansowano pogląd, jakoby luteranie w dawnych wiekach ostro potępiali taniec, uznając go za jednoznacznie szkodliwe dla kondycji duchowej człowieka

zjawisko ludyczne. Badaczka rozpatruje teksty kaznodziejskie trzech pochodzących ze Śląska pastorów luteranckich z XVII i XVIII stulecia: Adama Gdajusza, Jerzego Bocka oraz Samuela Ludwika Zasadiusa. Gdajusz i Zadius pozytywnie wypowiadają się na temat tańca „uczciwego”, związanego z dobrymi zwyczajami i uczynkami człowieka, krytykują natomiast pląsy połączone z pijactwem, hazardem i nieumiarkowaniem w jedzeniu i picciu. Bock twierdził z kolei, że taniec zasługuje na potępienie tylko wtedy, kiedy staje się przeszkodą w wykonywaniu codziennej pracy, która winna być dla Ślązaka jedną z najważniejszych w życiu wartości. W rozpatrywanych kaznodziejskich wywodach autorka nie znalazła krytyki tańca samego w sobie. Krytykowane były jedynie te jego przejawy, które mogły zakłócać społeczno-obyczajowe normy, a tym samym negatywnie wpływać na życie jednostek. Autorka dopełniła swe spostrzeżenia wnioskiem, że podobne poglądy na taniec mieli kaznodzieje i moralisci katoliccy, ponieważ dystans wobec samej natury tańca związany był z charakterem staropolskiej obyczajowości i miał ponadwyznaniowy charakter.

Szkic Moniki Jacenik *Erazma Glicznera „Książki o wychowaniu dzieci...” jako parenetyczny traktat edukacyjny* traktuje o parenetycznych podręcznikach szesnastowiecznych, dotyczących wychowania dzieci. Autor podręczników — Erazm Gliczner — kierował swą pracą do rodziców. Pedagog ów podkreślał rolę perswazji w procesie wychowawczym, co udokumentował przedstawiając czytelnikom różne fazy rozwoju dziecka (od niemowlęctwa, przez wiek młodzieńczy, aż do ukształtowania się osobowości człowieka dojrzałego). Gliczner najwięcej uwag poświęcił zagadnieniom związanym z wyborem drogi kształcenia młodego człowieka, a także problematyce obyczajowej. Autorka artykułu wysłedziła w książkach Glicznera wiele odwołań do pism antycznych, podkreśliła również, że wywody szesnastowiecznego pedagoga wpisują się w popularny w kulturze basenu Morza Śródziemnego nurt nowożytnej parenetyki.

Obydwa artykuły Jacka Kwoska przedstawiają wybrane zagadnienia filozoficzne i teoretycznoliterackie, rozpatrywane przez najwybitniejszego polskiego teoretyka poezji XVII stulecia, jakim był uczony jezuita Maciej Kazimierz Sarbiewski. W artykule pierwszym, zatytułowanym „*Solus christianus poeta*” w *ujęciu Macieja Kazimierza Sarbiewskiego a Platońska krytyka poezji* autor rozważył wpływ Platońskiej krytyki poezji na ukształtowanie się poglądu Sarbiewskiego, dotyczącego statusu chrześcijańskiego poety. Według twórcy *De perfecta poesi*, tylko chrześcijanin może być prawdziwym poetą. Jacek Kwosek rozpatrzył z razu sądy Platona, wyrażone głównie w drugiej księdze *Państwa* oraz w *Timajosie*, a następnie wykazał, w jaki sposób Sarbiewski sądy tego filozofa zmodyfikował i dostosował do własnej koncepcji poety i poezji. Wspólną płaszczyzną, która miałaby niejako godzić sądy Platona o poetyckich dziełach antyku z prawdami teologii chrześcijańskiej, była dla Sarbiewskiego *alegoreza*. Jednak w przeciwieństwie do Platona jezuitski teoretyk sądził, że akt twórczy poety wydobywa możliwości tkwiące realnie w rzeczach i aktualizuje je w materii słowa. Poezie

nie wolno przedstawiać niemożliwości, nie przedstawia on też pozorów realnej rzeczywistości (jak sądził Platon). Warunkiem prawdziwej poezji jest bowiem wiedza o rzeczywistości.

W artykule *Wizja bohatera doskonałego w „De perfecta poesi” Macieja Kazimierza Sarbiewskiego* Jacek Kwosek prezentuje poglądy Sarbiewskiego na temat idealnego bohatera literackiego, a tym samym — „doskonałego człowieka”. Takim bohaterem był dla teoretyka barokowego Eneasza z eposu Wergiliusza. Autor artykułu dowiódł, że na poglądy Sarbiewskiego na temat wizji człowieka idealnego miały wpływ renesansowe przewartościowanie, dotyczące roli życia kontemplacyjnego. Omówił tę kwestię, konfrontując wywody Sarbiewskiego z poglądami na kontemplację takich autorytetów antyku, jak: Arystoteles czy św. Tomasz z Akwinu, a także autorów renesansowych (Dante Alighieri, Coluccio Salutati, Christoforo Landino, Lorenzo Valla).

Dwa zamykające niniejszy tom szkice odnoszą się do tych tekstów staropolskich, które ujmowały zjawiska świata w sposób humorystyczny, niepozbawiony jednak pierwiastka satyryczno-moralistycznego. Radosław Matysek w artykule *Potyczki Kapłana i Błazna w utworach Jana z Kijan a „Błazeńskie zwierciadło” Stanisława Grzeszczuka* dokonał reinterpretacji zaproponowanego przez Stanisława Grzeszczuka schematu przedstawiającego relacje pomiędzy „oficjalną” literaturą szlachecką a staropolską twórczością rybałtowską. Schemat odzwierciedlający Gombrowiczowską potyczkę Kapłana i Błazna (pojedynek na miny) w odniesieniu do tak zwanej literatury sowizdrzalskiej został przez Matyska odczytany odmiennie, niż to zaproponował wcześniej autor *Błazeńskiego zwierciadła*. Młody badacz, polemizując ze stanowiskiem Grzeszczuka, starał się bowiem ukazać niejednorodną naturę rozpatrywanej opozycji Kapłan — Błazen. Ten ostatni — co zostało udokumentowane dzięki analizie i interpretacji konkretnych wierszy Jana z Kijan — nie tylko przedrzeźnia i naśladuje swego opozycjonistę, ale także czerpie od przeciwnika inspiracje do własnej autokreacji. Spór Kapłana i Błazna — jak twierdzi autor artykułu — ma charakter „fasadowy”, jest „grą dyskursywną, a nie realnym konfliktem światopoglądowym”. Radosław Matysek postuluje ponadto bardziej wnikliwe rozpatrzenie, jak również zrekonstruowanie programu literackiego Jana z Kijan. Program ten najprawdopodobniej wykazuje duże ambicje literackie, niedoceniane w dotychczasowych badaniach literaturoznawczych i zapewne świadczy o znacznie większej złożoności sowizdrzalskiego światopoglądu niż ten, prezentowany przez Stanisława Grzeszczuka.

W artykule *Błazeńskie porady medyczne staropolskich autorów sowizdrzalskich i babińskich* Teresa Banaś-Korniak analizuje pojawiające się w staropolskich wierszach i prozatorskich anegdotach z przełomu XVI i XVII wieku tematy i wątki, zawierające żartobliwe porady medyczne. Autorka stwierdza, że zarówno w środowisku małopolskich pisarzy sowizdrzalskich, jak i w kręgu humorystycznego towarzystwa zwanego Rzeczypospolitą Babińską odnaleźć można teksty, których źródłem były zapewne te same zachodnioeuropejskie wątki błazeńskie

typu rabelaisowskiego. Niemniej jednak kontekst tych utworów (u sowizdrzałów — satyryczny, a u babińczyków — ludyczny) jest inny i każe je interpretować inaczej. Także poetyka tych tekstów, pochodzących z różnych kręgów pisarskich dawnej Rzeczypospolitej szlacheckiej, wykazuje cechy swoiste.

Jak wynika z zarysowanej tu problematyki poszczególnych artykułów, różnorodność tematów i metodologii stanowi o specyfice serii, opracowywanej od lat przez zainteresowany literaturą staropolską i jej kontekstami katowicki zespół polonistów Uniwersytetu Śląskiego, skupiony wokół Zakładu Historii Literatury Średniowiecza i Renesansu. Sięgnięcie po niniejszą książkę oznacza powrót do źródeł rodzimej literatury i kultury. A warto, by o nich pamiętał — niezależnie od wyzwań teraźniejszości — zachłyśnięty nowoczesnością współczesny człowiek. Oddajemy nasze teksty do druku z ukłonem zarówno dla łaskawego Czytelnika, jak i dla sceptycznego zoila, którego wyklinać dziś nie ma potrzeby. Wszak odmienność poglądów, opinii i postaw badawczych przyczynia się niejednokrotnie do owocnych dyskusji i wniosków. A ponadto — dodaje humanistycznym poszukiwaniom prawdziwej pikanterii i smaku.

Redaktorzy

Indeks osobowy

A

Abramowska Janina 48
Arystoteles (Stagiryta, Arystoteles ze Stagiry) 9, 26, 34, 43—45, 47, 51, 54, 57, 60—70
Augustyn z Hippony, św. 17, 47

B

Bachtin Michaił 74, 77, 83, 89
Badecki Karol 89, 98
Balbus Stanisław 89
Banaś-Korniak Teresa 9, 87—101
Bartoszewski Walenty 88
Bock Jerzy 8, 14, 18—19, 22—24
Borek Henryk 14
Budzyński Józef 36

C

Chmielewski Adam 43, 61
Chmielowski Benedykt 11
Chrystus Jezus, Mesjasz (chrześc.) 14, 32, 65, 68, 78
Cielużyński Mikołaj 92
Culler Jonathan 75
Cyceron (Marcus Tullius Cicero) 28, 33, 37, 65—66
Cytowska Maria 27, 87
Czaplewicz Eugeniusz 25

D

Dante Alighieri 9, 58, 66—68, 70
Dawid, król izraelski z plemienia Judy, domniemany autor psalmów 13
Domański Juliusz 62, 64
Domański Piotr 62
Dziechcińska Hanna 39, 79
Dzwonowski Jan 93

E

Erazm z Rotterdamu 27—28, 87
Eustachiewicz Maria 97

F

Ficino Marsiglio 58
Fra Angelico (Giovanni da Fiesole) 13
Franciszek z Asyżu, św. 13
Frette, Stanislo Eduardo 62

G

Galen (Claudius Galenus), lekarz rzymski 87
Garin Eugenio 58, 65—66
Garrigou-Lagrange Reginald 59
Gawroński Alfred 44, 52
Gdacjusz Adam 8, 14—23
Gilson Etienne 64—65
Gincel Gotfryd 18

Gliczner Erazm 8, 25—26, 28—41
Gloger Zygmunt 90—91
Gombrowicz Witold 9, 71—72, 79, 84—85
Gorajski Zbigniew z Goraja 92
Goreń Andrzej 74, 89
Goreń Anna 74, 89
Gorzkowski Albert 64
Grajewski Wincenty 77, 83
Gromska Daniela 60
Grzeszczuk Stanisław 9, 71—73, 75, 82—85, 88, 93, 98
Grzybowski Jacek 68

H

Hadot Pierre 62
Hałub Marek 19
Havelock Eric Alfred 44
Hernas Czesław 79, 83
Hezjod 44, 46—47
Hilbrig Adam 18
Hipokrates, lekarz rzymski 87
Homer 45, 47, 50
Horacy (Quintus Horatius Flaccus) 53
Huizinga Johann 12

J

Jaceniak Monika 8, 25—41
Jan z Kijan 9, 71—73, 76—85, 89—93, 95, 98
Janicjusz Klemens 88
Japola Józef 79
Jelec Remian 99
Jerzy z Legnicy 27
Jeślikowski Jakub 98
Jędrkiewicz Edwin 87

K

Kaczmarzyk Izabela 14
Kleiner Juliusz 75
Klemens z Aleksandrii 52
Klingner Friedrich 53
Kochanowski Jan 88, 92
Kochowski Wespazjan 97
Kowalska Jolanta 11—12

Kritias, wuj Platona, polityk ateński (starożytna Grecja) 45
Krzyżanowski Julian 89, 91
Kurdybacha Łukasz 29
Kurecka Maria 12
Kwiatkowski Marcin 31, 35
Kwosek Jacek 8, 43—70

L

Landino Christoforo 9, 50, 58, 60, 70
Landy Teresa 59
Laterna Marcin 22
Legutko-Dybowska Alicja 45
Leszek Czarny, książę łęczycki, sieradzki, krakowski, sandomierski, syn Kazimierza I (XIII w.) 87
Letkiewicz-Ćwiklińska Maria 19
Luter Marcin 16

Ł

Lempicki Stanisław 39

M

Mac Intyre Alasdair 43, 61
Maciuszko Janusz Tadeusz 21
Major Mieczysław 87
Mańko-Matysiak Anna 19
Mare Paolo 62
Maryja, Matka Jezusa Chrystusa (chrześć.) 30
Matysek Radosław 9, 71—85
Maykowska Maria 51
Merton Thomas 59
Michałowska Teresa 27, 87—88, 90
Mikołaj z Polski 87
Młodzianowski Tomasz 22
Mniszek Franciszek 99
Mrożek Sławomir 71, 79
Muthman Jan 21
Myśliwski Wiesław 78

N

Nadolski Bronisław 23
Novati Francesco 65

O

Ogrodziński Wincenty 18
 Olszaniec Włodzimierz 64
 Ong Walter Jackson 79
 Orfeusz, legendarny poeta starożytnej Grecji 50
 Otwinowski Erazm 33

P

Pasek Jan Chryzostom 99
 Pawlak Marian 31, 40
 Pelc Janusz 92
 Petrarca Francisco (Petrarka) 64—65
 Pico de la Mirandola 58
 Pilecki Krzysztof 94
 Piotr św., Apostoł 68
 Piotrowicz Ludwik 26
 Piotrowski Mikołaj 94
 Platajs Małgorzata 21
 Platon, filozof starożytnej Grecji, uczeń Sokratesa 8, 12, 27, 43—46, 51—55, 66
 Platt Dobrosława 88
 Plezia Marian 45, 57
 Pliszczyńska-Niemirska Janina 52
 Plutarch 27, 50, 87
 Powodowski Hieronim 22
 Pseudo-Platon 50
 Pseudo-Plutarch 29, 31

R

Rabelais François 89, 97, 101
 Reale Giovanni 44, 51
 Regulski Aleksander 96
 Rej Mikołaj 14, 33
 Rey Jan 12, 14
 Rodrigo Caro 50
 Rospond Stanisław 14
 Roździeński Walenty 74
 Rychlewicz Bazyli 22

S

Sabinus (Tarquinius Gallutius Sabinus) 50
 Salij Jacek 68

Salutati Coluccio 9, 65, 70
 Salwa Piotr 64, 68
 Sarbiewski Maciej Kazimierz 8—9, 43—55, 57—70
 Sarnowska-Temeriusz Elżbieta 54
 Sayers Dorothy 48
 Scaliger Giulio Cesare 58—59
 Schotten Herman 29
 Seńko Władysław 67—68
 Sęp-Szarzyński Mikołaj 80
 Sieniawski Jakub 92
 Sieradzki Ignacy 75
 Skimina Stanisław 45, 57—58
 Skoczek Józef 27, 35
 Sokrates 52
 Solon, poeta starożytnej Grecji 44—45
 Spener Filip Jakub 21
 Stawecka Krystyna 48
 Stępień Tomasz 59
 Stuchlik-Surowiak Beata 11—24
 Szara Maria 18
 Szewczyk Grażyna B. 19
 Szturc Jan 19

Ś

Śmiadecki Franciszek 73—74, 76
 Świderkówna Anna 54

T

Tazbir Janusz 22
 Tomasz z Akwinu, św. 9, 13, 57, 62—64, 68—70
 Trzyprztycki Maurycjusz 95—96, 98
 Turska Irena 12

U

Uliński Jerzy 99
 Urbański Piotr 47, 54

V

Valla Lorenzo 9, 66, 70
 Vargerius Piotr 29, 31
 Vasoli Cesare 68
 Voegelin Eric 44—45

W

Walter Samuel 20
Warron (Marcus Terentius Varro), rzymski pisarz, uczonek 47
Wąsowicz Zbigniew 99
Wergiliusz (Publius Vergilius Maro) 43, 47, 50, 57—59
Windakiewicz Stanisław 88, 97
Wirpsza Witold 12
Wisłocki Stanisław 28—29
Witwicki Władysław 43, 52
Wołoszyn Stefan 31
Wrzeszcz Zofia 64

Wujek Jakub 22

Wyczański Andrzej 36—37

Z

Zaremba Jan 14—15, 18, 21
Zasadius Samuel Ludwik 8, 14, 19—24
Zieliński Edward Iwo 44
Zuberbier Andrzej 59
Zwoliński Andrzej 12—13
Zygmunt II August, król polski 35

Ż

Żaboklicki Krzysztof 58
Żołędz-Strzelczyk Dorota 30, 34, 36

Indeks zestawiała
Teresa Banaś-Korniak

Noty o Autorach i Redaktorach naukowych

Teresa Banaś-Korniak, doktor habilitowany, pracownik Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej Uniwersytetu Śląskiego, adiunkt w Zakładzie Historii Literatury Średniowiecza i Renesansu. Autorka trzech książek oraz kilkudziesięciu artykułów i szkiców naukowych poświęconych głównie literaturze i kulturze epok dawnej Polski, genologii staropolskiej, literaturze śląskiej, pojęciom komizmu i tragizmu w literaturze.

Wybrane publikacje: *Tren polityczny i funeralny w poezji polskiej lat 1580—1630* (Katowice 1994); *Pomiędzy tragicznością a groteską. Studium z literatury i kultury polskiej schyłku renesansu i wstępnej fazy baroku* (Katowice 2007); *Arkadia i zło, miłość i śmierć, czyli o literackich antytezach w poezji polskiej renesansu i baroku* (Katowice 2011); *Staropolskie teksty i konteksty*. T. 5 (współredakcja wraz z Janem Malickim; Katowice 2004).

Monika Jacenik w 2011 roku ukończyła z wyróżnieniem studia polonistyczne na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (praca magisterska dotyczyła problematyki staropolskich wzorców osobowych opiewanych w literaturze parnetycznej). Jest doktorantką w Zakładzie Historii Literatury Średniowiecza i Renesansu UŚ. Pracuje na stanowisku nauczyciela języka polskiego i nauczyciela bibliotekarza w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 w Katowicach.

W swoich badaniach naukowych koncentruje się na zagadnieniu współczesnego podróżopisarstwa. Przygotowuje rozprawę doktorską poświęconą życiu i twórczości Antoniego Halika. Jej zainteresowania dotyczą ogólnie pojętej kultury oraz metodyki nauczania języka polskiego z wykorzystaniem technologii informacyjnej.

Jacek Kwosek, doktor nauk humanistycznych, w 1997 roku ukończył studia filozoficzne na Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując stopień magistra na podstawie pracy *Próba przedstawienia niektórych związków między kracjonizmem, emanacjonizmem i panteizmem w teofilozofii europejskiej*, pisanej pod kierunkiem prof. zw. dra hab. Jerzego Perzanowskiego. Pracę doktorską *Kategoria miłosierdzia w kazaniach księdza Piotra Skargi*, pisaną pod kierunkiem prof. zw. dra hab. Jana Malickiego, obronił w roku 2008 na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego. Od tegoż roku pracuje w Zakła-

dzie Historii Literatury Średniowiecza i Renesansu Uniwersytetu Śląskiego. W latach 2010—2012 prowadził zajęcia z historii kultury na Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach.

Jest współautorem książki (wraz z dr Agnieszką Budzyńską-Dacą) *Erystyka czyli o sztuce prowadzenia sporów. Komentarze do Schopenhauera* (Warszawa 2009). W 2013 opublikował monografię *Kategoria miłosierdzia w kazaniach księdza Piotra Skargi*, będącą skróconą i ulepszoną wersją rozprawy doktorskiej. Jego artykuły ukazywały się między innymi w „Śląskich Miscellaneach”. Obecnie przygotowuje książkę na temat filozoficznych aspektów teorii poezji Macieja Kazimierza Sarbiewskiego. Zajmuje się zagadnieniami z pogranicza historii literatury, retoryki, filozofii i teologii.

Jan Malicki, profesor zw. doktor habilitowany, kierownik Zakładu Historii Literatury Średniowiecza i Renesansu Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej Uniwersytetu Śląskiego, dyrektor Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Autor dwustu kilkudziesięciu historyczno-literackich i bibliologicznych prac naukowych (m.in. 15 monografii, licznych studiów, rozpraw, artykułów, recenzji).

Radosław Matysek, absolwent studiów licencjackich na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Interesuje się literaturą staropolską (w szczególności nurtem sowizdrzańskim tego okresu), teorią literatury oraz metodologią badań w naukach humanistycznych. Pracuje w Siemianowickim Centrum Kultury, gdzie zajmuje się działaniami marketingowymi, promocyjnymi i projektowaniem graficznym. Hobbystycznie udziela się jako gitarzysta w zespołach muzycznych, komponuje, pisze teksty. Zamieszczony w niniejszym tomie artykuł jest jego pierwszą publikacją o charakterze naukowym.

Beata Stuchlik-Surowiak, doktor nauk humanistycznych, literaturoznawca, absolwentka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego oraz działającej na tej uczelni Szkoły Języka i Kultury Polskiej. Adiunkt w Instytucie Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz w Instytucie Kulturoznawstwa Akademii Ignatianum w Krakowie.

Zainteresowania naukowe koncentruje wokół literatury i kultury staropolskiej oraz śląskiej, historii obyczajów, a także zagadnień związanych z rolą kobiety w kulturze dawnych epok.

Autorka licznych artykułów naukowych z zakresu literaturoznawstwa oraz kulturoznawstwa, publikowanych między innymi w seriach i czasopismach: „Śląska Republika Uczonych”, „Perspektywy Kultury”, „Litteraria Copernicana”, „Studia Medioznawcze”, „Śląskie Miscellanea”, a także dwu monografii: *Barokowe epitalamium śląskie. Kobieta, małżeństwo, rodzina* (2007), *Od Długosza do Internetu. Rzecz o królowej Jadwidze* (2013).

Redakcja
Barbara Malska

Projekt okładki
Halina Lerman

Redakcja techniczna
Barbara Arenhövel

Korekta
Marzena Marczyk

Łamanie
Grażyna Szewczyk

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2222-3

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 7,0. Ark. wyd. 8,5.
Papier offset. kl. III, 90 g

Cena 20 zł (+VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław